

Asia: VN/813/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi mielenterveyslain (1116/1990) muuttamisesta (tahdon vastaisen lääkehoidon oikeussuojakeinot)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

STM:n lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi mielenterveyslain (1116/1990) muuttamisesta (tahdon vastaisen lääkehoidon oikeussuojakeinot)

Toteutuessaan hallituksen esitys merkitsisi merkittävää muutosta nykyiseen käytäntöön, jonka mukaan lääketieteelliseen arvioon perustuvat hoitotoimenpiteet eivät tule arvioitaviksi hallintolainkäyttömenettelyssä.

Esitys liittyy potilaan välttämättömän lääketieteellisen hoidon turvaamiseen sellaisissa tilanteissa, jossa hän ei kykene ottamaan kantaa hoitonsa laatuun. Lääketieteellisin perustein toteutettava hoito, jonka perusteena on potilaan edun turvaaminen, ei lähtökohtaisesti voi muodostua muutoksenhakuoikeutta edellyttäväksi ihmisoikeusloukkaukseksi. Psykiatrisen henkilökunnan, etenkin psykiatrien, erittäin rajalliset resurssit tulisi kohdentaa potilaiden välittömään hoitoon ilman, että hallinnollista päätöksentekoa entisestään lisätään. Virkalääkäreiden saaminen sairaaloihin on viime vuosina ollut erityisen hankalaa.

Esitysluonnoksessa kirjallinen päätöksentekovelvoite on pyritty tasapainottamaan siten, että valituskelpoinen päätös tulisi tehdä säännöllisestä lääkehoidosta. On hyvä, että kirjallisen päätöksenteon velvoite on ajateltu rajattavan säännölliseen lääkehoitoon, ja ettei lääkevalmisteen tai annostuksen muuttaminen edellytä uutta päätöstä. Milloin kysymyksessä on uudistuksessa tarkoitettu säännöllinen psykiatrisen lääkehoito, tulisi perusteluissa avata tarkemmin. Tarkoitetaanko kaikkea säännöllistä lääkitystä, jotka kirjataan säännöllisen lääkityksen ale (pois lukien siis tarvittaessa otettava lääkitys)? Onko tarkkailuajan lääkehoito säännöllinen lääkehoito, vaikka tarkkailuajana lääkehoito voi olla erilainen akuuttitilanteissa/hoidossa kuin pitkäaikaiskeski

tarkoitettu psy-kiatrinen lääkehoito (vai tarkoitetaanko kaikkea lääkehoitoa)? Muistisairauspotilaat ovat oma ryhmänsä, joiden todellista tahtoa on erittäin vaikea arvioida sairaalahoidossa. Ennen lain voimaantuloa olisi hyvä saada ministeriön ohje lain tulkinnasta, koska alkuun uutta lain kohtaa tulitisiin tulkitsemaan hyvin eri tavoin eri sairaaloissa.

Esitetyn mukaisessa lain muutoksessa on kysymys tilanteista, joiden osalta valittaminen hallinto-oikeuteen ei tosiasiallisesti tuo valittajalle oikea-aikaista oikeusturvaa. Vastaisiko jokin muu oikeussuojakeino kuin hallintovalitus paremmin ja oikea-aikaisemmin potilaan oikeussuojatarpeeseen? Onko riskinä, että potilas jää ilman lääkehoitoa tämän lakiesityksen muutoksen myötä?

Esitysluonnoksessa mainitun lomakkeen tulisi olla mahdollisimman yksikertainen ja helposti täytettävä, koska uuden lomakkeen täyttö tulee viemään joka tapauksessa hoitavan lääkärin työaikaa pois muusta potilastyöstä. Luonnoksessa esitetty aika-arvio uuden lomakkeen täyttämiseksi, mahdollisen tuomio-istuinkäsittelyyn osallistumisesta, päätösten postittamisesta ja hallinto-oikeuksien selvityspyyntöihin vastaamisesta on erittäin aliarvioitu. Laskelmiemme mukaan päätöksiä tulee Tays Psykiatrialla useita satoja kappaleita vuodessa.

Hanna-Mari Alanen

Toimialuejohtaja, Tays Psykiatria

Minna Luotoniemi

Toimialuejohtaja Hanna-Mari Alanen, PSHP/ Tays Psykiatria